

A. Μη λογοτεχνικό κείμενο

Προοπτικές: Έλληνες και Ευρώπη

Το ακόλουθο κείμενο προέρχεται από το βιβλίο του Γερμανού νεοελληνιστή Hans Eideneier, Όψεις της ιστορίας της ελληνικής γλώσσας από τον Όμηρο έως σήμερα (μτφρ. Ευαγγελία Θωμαδάκη, επιμ. Χριστόφορος Χαραλαμπίδης, Αθήνα: Εκδόσεις Παπαδήμα, 2004, σ. 245-246).

Η ελληνική κατατάσσεται μεταξύ των λεγόμενων «ασθενών» ευρωπαϊκών γλωσσών. Και αυτό επειδή ομιλείται μόνο από τα δέκα περίπου εκατομμύρια κατοίκους της Ελλάδας. Ανήκει, επομένως, στην ίδια ομάδα με άλλες γλώσσες, όπως τα δανέζικα ή τα ολλανδικά. Η πορτογαλική, αντίθετα, μπορεί να θεωρηθεί σχεδόν διεθνής γλώσσα, αφού στους ομιλητές της εντάσσονται και τα περίπου 160 εκατομμύρια Βραζιλιάνοι. Ωστόσο στα πλαίσια της Ευρώπης ανήκει και αυτή στις ασθενείς γλώσσες.

Οι πολυάριθμοι μετανάστες ελληνικής καταγωγής που είναι εγκατεστημένοι στις ΗΠΑ, στον Καναδά, στην Αυστραλία, στη Γερμανία και στη Σουηδία, μετά την τρίτη γενιά αφομοιώνονται γλωσσικά από τη χώρα διαμονής τους.

Συγκρίσιμη με την Ελλάδα είναι κυρίως η Δανία, αφού η γεωγραφική έκταση και η εξάπλωση της γλώσσας στις δύο χώρες παρουσιάζουν αντιστοιχία. Η αντιστοιχία εξαντλείται ωστόσο μόνο σε στοιχεία που αφορούν την παρούσα γλωσσική κατάσταση, όχι την ιδεολογική φόρτισή της. Οι σημερινοί Έλληνες έχουν πλήρη συνείδηση της μακραίωνης ιστορικής τους παράδοσης, που αφορά και την ιστορική συνέχεια της γλώσσας τους, και αισθάνονται πολύ υπερήφανοι που ζουν στην κοιτίδα του ευρωπαϊκού πολιτισμού. Αυτό ενέχει όμως ιδεολογικούς κινδύνους, και συγκεκριμένα τον κίνδυνο εσφαλμένης αποτίμησης της γλωσσικής πραγματικότητας που ισχύει σήμερα στην Ευρώπη. [...]

Παρόλα αυτά, οι –αρχαίοι– Έλληνες εκπροσωπούνται γλωσσικά σε όλες σχεδόν τις ευρωπαϊκές γλώσσες με πολύ δυναμικό τρόπο. Αυτό οφείλεται στους λεγόμενους ουμανιστές.¹ Μέσω κυρίως της λατινικής, αλλά και αντλώντας απευθείας από την αρχαία ελληνική, έπλασαν ένα εξαιρετικά μεγάλο αριθμό λέξεων που όχι μόνο επιβιώνουν στις ευρωπαϊκές αυτές γλώσσες, αλλά και έχουν αποκτήσει μεγάλη σπουδαιότητα χάρη στην παγκόσμια εξάπλωση κυρίως της γαλλικής

¹ ουμανιστές = ανθρωπιστές.

και της αγγλικής. Η διαδικασία της δημιουργίας νεολογισμών² με βάση την αρχαία ελληνική και τη λατινική συνεχίζεται μάλιστα μέχρι σήμερα.

Αυτό που ξεχνούν οι σημερινοί Έλληνες καμιά φορά, είναι ο ιδεολογικός πυρήνας του ουμανισμού³ στην Ευρώπη του 18^{ου} και 19^{ου} αιώνα, όταν οι αρχαίες αυτές γλώσσες αντιμετωπίζονταν ως προϋπόθεση για κάθε είδους ανώτερη μόρφωση. Οι νεολογικές αυτές δημιουργίες προέκυψαν, επομένως, όπως η Αθηνά από την κεφαλή του Δία, χωρίς δηλαδή την παρέμβαση των σύγχρονων ομιλητών της ελληνικής ή των γλωσσολόγων.

A3. Με αφορμή το κείμενο του Hans Eidenhofer αναλαμβάνεις να γράψεις ένα άρθρο (200-250 λέξεων), που θα δημοσιευθεί στην εφημερίδα του σχολείου σου, στο οποίο θα αναπτύσσεις τεκμηριωμένα τις απόψεις σου για τη σημασία της νέας ελληνικής ως μητρικής γλώσσας, παρά το γεγονός ότι ανήκει στις λεγόμενες «ασθενείς» ευρωπαϊκές γλώσσες.

Μονάδες 25

B. Λογοτεχνικό κείμενο

ΚΩΣΤΑΣ ΜΟΝΤΗΣ (1914-2004)

Έλληνες Ποιητές

Το ακόλουθο ποίημα ανήκει στη συλλογή Ποίηση του Κώστα Μόντη (1962) του ομώνυμου διακεκριμένου Κύπριου ποιητή.

Ελάχιστοι μας διαβάζουν,
ελάχιστοι ξέρουν τη γλώσσα μας,
μένουμε αδικαίωτοι κι αχειροκρότητοι
σ' αυτή τη μακρινή γωνιά,
όμως αντισταθμίζει που γράφουμε Ελληνικά.

B3. Να επιλέξεις ένα από τα δύο ακόλουθα θέματα. Να καταγράψεις τις απαντήσεις σου σε ένα κείμενο 100-150 λέξεων.

² νεολογισμός = νέα λέξη που εισάγεται στο λεξιλόγιο μιας γλώσσας.

³ ουμανισμός = ανθρωπισμός.

1. Για ποιο λόγο το ποιητικό υποκείμενο πιστεύει πως το μεγάλο προνόμιο των Ελλήνων ποιητών, που αντισταθμίζει την υποτίμησή τους, είναι ότι γράφουν ελληνικά; Συμφωνείς ή διαφωνείς με την άποψή του;

ή

2. Να μεταφέρεις τις σκέψεις του ποιητικού υποκειμένου για τη μοίρα των Ελλήνων ποιητών σε μια επιστολή, υιοθετώντας τη δική του οπτική γωνία και μετατρέποντας τον ποιητικό του λόγο σε πεζό. Την επιστολή αυτή θα την απευθύνεις στον/στην καλύτερό/καλύτερή σου φίλο/φίλη.

Μονάδες 25